

Overweging: 18^e zondag door het jaar

Thema: Vertrouw de tekenen

Lezingen: Exodus 16,2-4.12-15 en Johannes 6,24-35

Zondag 4 augustus 2024

Joost Koopmans

Ze hebben het geweten, degenen die de reclamecampagne bedachten: "Amsterdam heeft het!" Steeds meer toeristen, voornamelijk uit het buitenland, doen de hoofdstad aan.

Ruim 9 miljoen per jaar: feestgangers die vooral 's avonds naar de binnenstad komen op zoek naar seks, drugs en rock & roll. Ze storen zich nergens aan, de wetteloosheid geeft hen een prettig gevoel van vrijheid. Ze willen 'brood en spelen', en Amsterdam verdient er goed aan!

Maar het leidt ook tot overlast en criminaliteit en veel mensen willen daar niet meer wonen. Dan maar je huis verhuren aan de toeristen, dat brengt ook geld in het laatje. De gemeente zoekt de laatste jaren ook naar alternatieven om het toerisme in de hand te houden. Handhaven van regels zodat de bewoners van het centrum er niet onder doorgaan. En zoeken naar alternatieven, het liefst buiten het centrum.

Amsterdam kent overigens al een alternatieve 'brood- en spel'-beweging. Het speelt zich eenmaal per jaar af, rond half maart en staat bekend als 'De stille omgang'. Over dit alternatief heb ik het hier – naar aanleiding van het Evangelie over het Brood van Leven – al meer gehad, en wat ik nu vertel kunt u allemaal terug vinden op de website.

Die stille omgang is een nachtelijke tocht door hartje Amsterdam die haar oorsprong vindt in 1345. Op 15 maart van dat jaar laat een doodzieke man een priester komen om hem de communie te brengen. Na het nuttigen van de hostie geeft hij over en wordt het braaksel in het brandend haardvuur gegooid. En zie: de hostie zweeft boven het vuur uit.

Het huis is toen verbouwd tot kapel en vanaf de 14^e eeuw werd het een centrum voor bedevaartgangers. Op zijn hoogtepunt trok deze nachtelijke stille tocht 80.000 personen. Je zou denken dat dit magische verhaal in onze eeuwen zijn tijd wel gehad heeft. En dat was ook zo: na 1965 nam het aantal lopers van de Stille Omgang gestaag af tot zo'n 500 deelnemers. Maar, sinds het begin van de nieuwe eeuw zit er weer groei in.

De laatste jaren worden er zo'n 7000 mensen geteld, en voor jongeren is er een eigen program, waar zo'n 300 aan meedoen, tussen de 15 en 30 jaar.

Op de website (noot redactie: <https://www.stille-omgang.nl/>) vind je er fotoverslagen van. Het accent van de Stille Omgang ging met de tijd mee en verschoof van een devotionele processie naar een beleving waarin de stilte zich in al haar schoonheid en kracht openbaart.

Ik vertel dit verhaal niet om reclame te maken voor de Stille Omgang. Maar wel om iets duidelijk te maken van het Evangelie van vandaag. Want daarin wordt enerzijds gesproken over de honger van mensen naar consumptie, naar voedsel dat vergaat.

Maar ook over de honger van mensen naar spiritualiteit, naar voedsel dat niet vergaat. In Amsterdam zullen ze in het volgend voorjaar weer aan elkaar voorbij trekken: de mensen die op zoek zijn naar het brood van leven en het spirituele spel, en de mensen die op zoek zijn naar het brood en de spelen op de Wallen. Zij zetten de toon, maar ook de groeiende groep Stille Omgang-lopers geven een signaal af. Wat betekent hun stille tocht met het eucharistisch brood als inzet?

Mensen van alle eeuwen, samen op weg, hebben dit brood beleefd als het lichaam van Christus gebroken voor velen, als brood voor het hart en leeftocht voor onderweg. Je hand openen voor dit brood is een teken van onze bereidheid om Hem achterna, brood en ademtucht met elkaar te delen.

Ons land mag dan ontkerkelijkt zijn, en andere landen onderdrukt door autoritaire regimes: toch komen nog steeds overal ter wereld vrouwen en mannen samen om Christus te vieren als 'brood dat leven geeft'. En hoe ontkerkelijkt of onderdrukt een land dan ook mag zijn: de deelnemers aan de viering voelen zich getroost en opgeladen met nieuwe energie!

Soms weten we niet eens hoe rijk we zijn. De Israëlieten zagen een korrelige laag op de grond liggen. "Wat is dat?", vroegen ze. Mozes legde hun uit: "Dit is het brood dat de Heer je te eten geeft".

Het ligt dus gewoon voor het oprapen: brood als levenskracht. Pijn gaat weg met een pilletje. Diepe pijn geneest echter alleen door liefde en zorg die je krijgt en die je geeft. 'Het brood van ons samen leven'.

Verdriet lach je weg met een grap. Maar diep verdriet kom je pas te boven 'als je de bloem kunt bedanken die voor jou bloeit', of als je bijvoorbeeld tijd maakt om je oude vader of moeder, je zieke broer of zus te bezoeken.

Ze wachten op je. "Alleen het brood dat we met hongerigen delen, stilt onze honger", zei Maria Teresa.

Het hele kermis spektakel op de Wallen speelt in op de hebzucht van het volk dat brood en spelen wil. Maar Mahatma Gandhi zei: "De aarde brengt genoeg voort voor ieders behoefte, maar niet voor ieders hebzucht".

En Jezus leert ons werken voor het voedsel dat niet vergaat, dat betekent dat wij brood moeten zijn voor elkaar. Niet om aan elkaar te verdienen of omdat we elkaar zo leuk vinden, maar gewoon omdat we mens zijn. Je leven breken en delen als brood: het eucharistisch brood is daar een teken van.